

 IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Tom Vander Beken – Kwetsbaarheid van economische sectoren voor georganiseerde misdaad - Utrecht, 20 april 2011

Kwetsbaarheid van economische sectoren voor georganiseerde misdaad

een verslag van 10 jaar onderzoek

Tom Vander Beken

Ciroc Seminar
Preventie van georganiseerde misdaad
Utrecht, 20 april 2011

---

www.ircp.org Universiteitstraat 4, B-9000 Ghent, Belgium Tom.VanderBeken@UGent.be T +32 (0)9 264 69 39, F +32 (0)9 264 84 93 1

 IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Tom Vander Beken – Kwetsbaarheid van economische sectoren voor georganiseerde misdaad - Utrecht, 20 april 2011

Overzicht

---

1. Beleid en kennis inzake georganiseerde misdaad
2. Eerste generatie kwetsbaarheidsanalyses
3. Tweede generatie kwetsbaarheidsanalyses
4. Enkele conclusies

---

www.ircp.org Universiteitstraat 4, B-9000 Ghent, Belgium Tom.VanderBeken@UGent.be T +32 (0)9 264 69 39, F +32 (0)9 264 84 93 2

 IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Tom Vander Beken – Kwetsbaarheid van economische sectoren voor georganiseerde misdaad - Utrecht, 20 april 2011

1. Kennis en beleid georganiseerde misdaad

- a. Knowledge-based beleid
- b. Dreiging, schade en kwetsbaarheid
- c. Risico
- d. Preventiebeleid

---

www.ircp.org Universiteitstraat 4, B-9000 Ghent, Belgium Tom.VanderBeken@UGent.be T +32 (0)9 264 69 39, F +32 (0)9 264 84 93 3

 IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Tom Vander Beken – Kwetsbaarheid van economische sectoren voor georganiseerde misdaad - Utrecht, 20 april 2011

a. Knowledge based beleid

- *Knowledge-based* beleid, maar wat weten we echt over georganiseerde misdaad en, vooral, wat moeten we weten?
- Sterke beleidsmatige (maar onderzoek) focus op **wie** en **wat**. Maar:
  - Georganiseerde misdaad is in grote mate haalcriminaliteit: analyses van politie en justitie databanken, van dossiers van gevatte personen?
  - Wat leert informatie van gisteren ons over de dreigingen van morgen?
  - Wat leert informatie over daders en hun activiteiten ons precies over mogelijke preventieve acties?
- Zijn andere vragen niet relevanter voor (preventie)beleid: **Hoe** is het gebeurd of kunnen gebeuren? Is het **erg** wat gebeurd is?

---

www.ircp.org Universiteitstraat 4, B-9000 Ghent, Belgium Tom.VanderBeken@UGent.be T +32 (0)9 264 69 39, F +32 (0)9 264 84 93 4

b. Dreiging, schade en kwetsbaarheid

Wie heeft **wat** gedaan? (wetshandhavers – repressief - dreiging)

Hoe is het gebeurd of kunnen gebeuren?
(meerdere actoren - preventief en repressief – kwetsbaarheid omgeving)

Wat zijn de **gevolgen/schade** ervan?
(algemene beleidsactoren – repressief en preventief – schade SO/maatschappij)

c. Risico

 IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Tom Vander Beken – Kwetsbaarheid van economische sectoren voor georganiseerde misdaad - Utrecht, 20 april 2011

d. Beleid en preventie

Beleid gericht op ***dreiging*** is vooral ***wetshand-havingsbeleid***: ***wie*** zijn de daders, wat doen ze en wie bedreigt ons het meest (op basis van wat ze willen en kunnen)?

Beleid gericht op ***kwetsbaarheid*** is vooral ***criminaliteitspreventiebeleid***: hoe hebben wij (als omgeving) dit laten gebeuren en hoe kunnen we dit vermijden (vooral situationeel, iets minder structureel)?

Beleid gericht op ***schade*** is vooral ***algemeen beleid***: Welke (maatschappelijke) gevolgen accepteren wij niet en willen wij voorkomen/beperken/bestrafen?

---

www.ircp.org Universiteitstraat 4, B-9000 Ghent, Belgium Tom.VanderBeken@UGent.be T +32 (0)9 264 69 39, F +32 (0)9 264 84 93 7

 IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Tom Vander Beken – Kwetsbaarheid van economische sectoren voor georganiseerde misdaad - Utrecht, 20 april 2011

2. Eerste generatie kwetsbaarheidsanalyses

- a. Uitgangspunten
- b. MAVUS
- c. Toepassingen
- d. Kritieken

---

www.ircp.org Universiteitstraat 4, B-9000 Ghent, Belgium Tom.VanderBeken@UGent.be T +32 (0)9 264 69 39, F +32 (0)9 264 84 93 8

a. Uitgangspunten

Omgeving is een belangrijke verklarende variabele voor criminaliteit: ***gelegenheid***

Aanknoppen bij theorie inzake rationele keuze, criminaliteitspatronen en routine activiteiten

Niet alleen voor (eenvoudige zaken zoals) diefstal maar ook voor (meer complexe zoals) georganiseerde misdaad,

Georganiseerde misdaad bekeken vanuit spectrum of enterprise benadering (Smith) en dus nadruk op ***economische omgeving***.

Aanzetten rond kwetsbaarheid: ***high risk business***

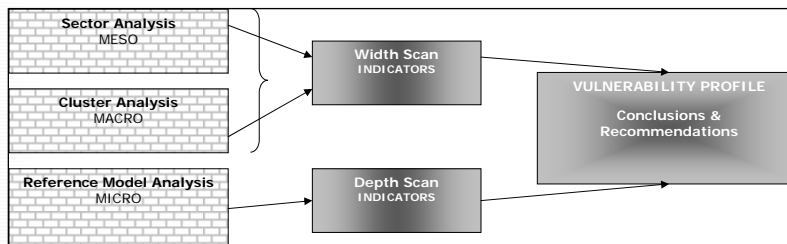
conditions: Albanese, Ruggiero, Levi & Naylor (1987-2000)

A ***risk based methodology*** to measure organised crime (2000-2004): threat, harm & vulnerability

b. MAVUS

2002-2003: eerste model kwetsbaarheid (Universiteit Gent-Antwerpen)

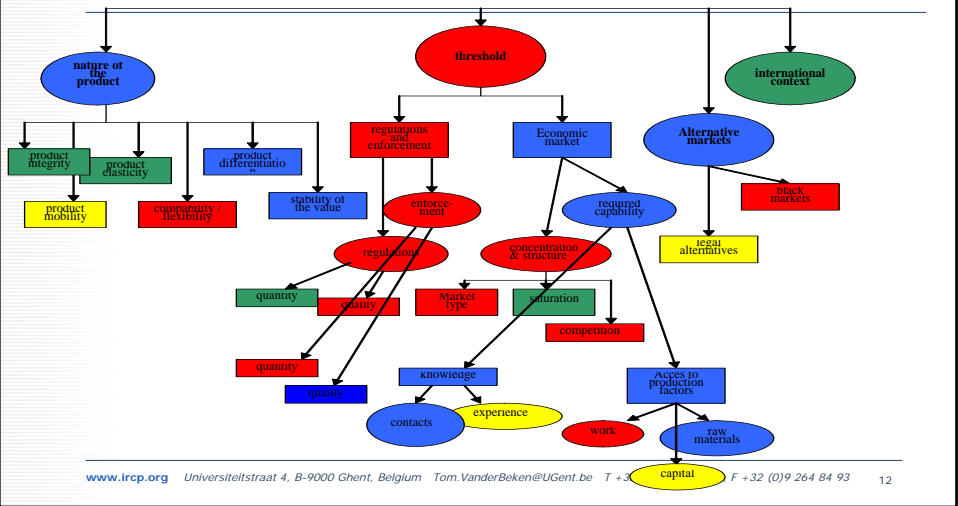
2005: Method for the Assessment of Vulnerabilities of Sectors (MAVUS) uitgewerkt voor Europese Commissie

c. Toepassingen

- Diamantsector (Universiteit Gent-Antwerpen, 2003)
- Europese transportsector en afvalsector (Gent, 2005)
- Europese muzieksector en farmaceutische sector (Transcrime, 2005)
- Mode-industrie Milan (PhD Calovi, Milaan, 2007)
- Taxisector Nederland (EIM, 2007)

c1. Europese transportsector

 IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Tom Vander Beken – Kwetsbaarheid van economische sectoren voor georganiseerde misdaad - Utrecht, 20 april 2011

d. Kritieken

Mavus wordt gebruikt (eerste Europol OCTA – *facilitating factors*) en geciteerd (bv. VS, Canada, VN), maar:

- erg zwaar en log (wie heeft tijd om dit te doen?)
- meten de voorgestelde indicatoren echt “de” kwetsbaarheid?
- zijn die indicatoren echt toepasselijk op verschillende sectoren?
- levert dit andere informatie op dan deze die uit dadergerichte bronnen kan worden gehaald?

www.ircp.org Universiteitstraat 4, B-9000 Ghent, Belgium Tom.VanderBeken@UGent.be T +32 (0)9 264 69 39, F +32 (0)9 264 84 93 13

 IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Tom Vander Beken – Kwetsbaarheid van economische sectoren voor georganiseerde misdaad - Utrecht, 20 april 2011

3. Tweede generatie kwetsbaarheidsanalyses

- a. Kwetsbaarheid anders geconceptualiseerd
- b. Toepassingen
- c. Bedenkingen

www.ircp.org Universiteitstraat 4, B-9000 Ghent, Belgium Tom.VanderBeken@UGent.be T +32 (0)9 264 69 39, F +32 (0)9 264 84 93 14

 IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Tom Vander Beken – Kwetsbaarheid van economische sectoren voor georganiseerde misdaad - Utrecht, 20 april 2011

a. Kwetsbaarheid anders geconceptualiseerd

2008-2011: Onderzoek **Danger** met schade/dreigings- (Kuleuven) en kwetsbaarheidscomponent (Gent) - Wetenschapsbeleid

Alles terug in vraag stellen: Wat is kwetsbaarheid en wat kan dat betekenen voor het meten (en voorkomen) van georganiseerde misdaad? Methode: niet vertrekken van indicatoren maar op basis van inductief empirisch onderzoek op terrein en in nevendisciplines (ecologie, natuurrampen, klimaatonderzoek,...).

Eerste resultaat: Kwetsbaarheid is niet enkel een gebrek aan **bescherming** tegen potentiële aantastingen maar ook tekorten op het vlak **veerkracht** (*resilience*) na het plaatsvinden van de gebeurtenis. Dus niet alleen « preventie » maar ook « **postventie** ». (Klima, 2011)

Het gaat dus niet langer om het beheersen van **risico's** alleen (voorkomen of moeilijker maken ervan), maar ook over het aanvaarden van het onvermijdelijke en onzekere gebeurtenissen en het nemen van **voorzorg** (precaution) voor mochten zij gebeuren.

---

www.ircp.org Universiteitstraat 4, B-9000 Ghent, Belgium Tom.VanderBeken@UGent.be T +32 (0)9 264 69 39, F +32 (0)9 264 84 93 15

 IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Tom Vander Beken – Kwetsbaarheid van economische sectoren voor georganiseerde misdaad - Utrecht, 20 april 2011

b1. Toepassingen: transport

Transport is noodzakelijk voor vele criminele activiteiten

Kwetsbaarheid via:

- > Grote economische druk op KMO's en zelfstandige transporteurs (ingaan op aanbiedingen uit de criminele wereld als overlevingsstrategie)
- > Weinig preventiemaatregelen bij KMO's en zelfstandige transporteurs, ook amper back up.
- > Onbeveiligde infrastructuur (parkeerplaatsen)
- > Zeer weinig controle en transparantie bij agenten en makelaars (sleutelposities van expertise en kennis)
- > Niet de echte transportbedrijven (vrij hoge instapkosten) maar de gewone bedrijven die ook goederen vervoeren blijken kwetsbaar voor infiltratie (kleine instapkosten, weinig controle)
- > Verhuurbedrijven van voertuigen: wie gebruikt, voor wat? Wie controleert?

---

www.ircp.org Universiteitstraat 4, B-9000 Ghent, Belgium Tom.VanderBeken@UGent.be T +32 (0)9 264 69 39, F +32 (0)9 264 84 93 16

b2. Toepassingen: horeca

- > Kwetsbaarheid door grijze economie
- > Versterkt door:
  - > Groot verloop van personeel (preventie uitbouwen moeilijk, zwart werk, werknemerscriminaliteit)
  - > Levensvatbaarheid van veel bedrijven problematisch (op zoek naar andere manieren om te overleven)
  - > BTW-regelgeving bedrijfseconomisch amper naleefbaar
  - > Gebrekkige controles op externe boekhouders
  - > Gebrekkige controles op leveranciers (startpunt van grijze markt)
- > Specifiek kwetsbaar voor georganiseerde criminaliteit
  - > Cultuur van stilzwijgen ('iedereen is betrokken in het grijze circuit')
  - > Zeer gemakkelijk op te starten (lage instapkosten), amper of pas zeer laat controle
  - > Een belangrijke ontmoetingsplaats voor criminelen (ook een kwetsbaarheid? Quid fitness clubs, andere ontspanningsplaatsen?)

4. Enkele conclusies

- > Resultaten uit Mavus en nieuwe benadering (bv. inzake transport) liggen niet zo ver uit elkaar. Samenvoegen tot een (eenvoudig) model?
- > Kwetsbaarheid (en preventie) van georganiseerde misdaad op zich is moeilijk in te schatten. Kwetsbaarheid (en preventie) van bepaalde **criminele activiteiten** levert een meer hanteerbare focus.
- > Kwetsbaarheidsanalyses moeten ook rekening houden met wat gebeurt na de impact (**resilience** en postventie)
- > Kwetsbaarheidsanalyses hebben een **ander doel dan dreigings- en schadeanalyses en spreken een ander beleidsniveau aan**: niet de wetshandhavers, niet de algemene beleidsmakers, maar degenen die bevoegd zijn om concrete (situationele) maatregelen te nemen (departement, sector, bedrijfsafdeling,...).
- > Kwetsbaarheidsanalyses zijn onmiddellijk en **zonder vertaalslag bruikbaar voor preventie** (dreigingsanalyses en schadeanalyses zijn dat niet).